

0401/639 від 26.03.2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму для вступного випробування розроблено на основі робочих програм базових для спеціальності навчальних дисциплін «Вступ до фаху», «Основи журналістики», «Теорія та методологія журналістської творчості», затверджених у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Мета вступного випробування на здобуття ступеня бакалавра: з'ясувати рівень засвоєння пошукачем базових термінів, понять і процесів у галузі журналістики, знання принципів і законів ведення соціокомунікаційної діяльності, уміння розуміти й аналізувати медіатексти.

Форма вступного випробування — співбесіда (усно).

Перелік дисциплін, що виносяться на вступний іспит:

- вступ до фаху;
- основи журналістики;
- теорія та методологія журналістської творчості.

Вимоги до відповіді вступника: під час усної співбесіди вступник має показати достатній рівень знань із таких питань:

- розуміння журналістики як масово-інформаційної діяльності, соціального інституту, різновиду неофіційної влади, форми пропаганди та комунікації;
- усвідомлення сутності поняття «масова інформація» як базової категорії журналістики, її головних ознак, рівнів та форм;
- сприйняття принципів професіоналізму в журналістиці; соціальної відповідальності та професійної компетентності журналіста;
- розуміння преси, радіо, телебачення й електронних медіа як взаємопов'язаних елементів системи ЗМІ, місця соціальних мереж у системі масової комунікації;
- знання про структуру журналістського тексту, його основні компоненти;
- визначення базових журналістських жанрів;
- усвідомлення переваг та обмежень кожного виду ЗМІ / медіа щодо поширення масової інформації, особливостей їх ефективності і впливовості.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Система знань журналіста.
2. Історія журналістики як наука.
3. Визначення і структура поняття «журналістика».
4. Засоби масової інформації, засоби масової комунікації, мас-медіа: особливості вживання і потрактування.
5. Журналістика як соціальний інститут.
6. Журналістика як творчість.

7. Поняття про інформацію. Головні етапи розвитку інформації.
8. Вивчення документів і джерел як метод збирання інформації в журналістиці.
9. Функції журналістики: інформаційна, організаційна, ідеологічна, культурна і рекламно-довідкова.
10. Формування громадської думки як функція журналістики.
11. Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності.
12. Соціальна позиція журналіста.
13. Чинники впливовості журналістських матеріалів.
14. Поняття про цензуру.
15. Типи видань.
16. Аудіовізуальні ЗМІ (радіо, телебачення, Інтернет): загальна характеристика.
17. Радіожурналістика, її головні ознаки.
18. Тележурналістика, її переваги й недоліки.
19. Інтернет як платформа для медіадіяльності.
20. Поняття про текст. Аспекти журналістського текстотворення.
21. Жанр як аспект журналістського текстотворення.
22. Інформаційні жанри: загальна характеристика.
23. Аналітичні жанри: загальна характеристика.
24. ЗМІ як система. Підсистеми журналістики.
25. Модель соціально відповідальної журналістики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступне випробування включає 4 питання, кожне питання оцінюється в 50 балів.

Вступна співбесіда оцінюється максимально у 200 балів за критеріями:

0–99: вступник має дуже низький рівень знань і уявлень про журналістику; висловив помилкові судження стосовно базових понять і явищ, відповіді містять неправильну інформацію, вступник не може навести доречні приклади журналістських явищ; *ухвалюється рішення про негативну оцінку рівня підготовленості вступника (оцінка «незадовільно»).*

100–119: вступник має загальні уявлення про основи журналістики як науки і сфери соціальної діяльності; відповіді були неповними, не було надано чітких визначень термінів і понять, але при тому продемонстровано загальне розуміння журналістської діяльності, хоча вступник не зміг продемонструвати чітке розуміння журналістських процесів в синхронії і діяхронії; вступник показав поверхові, але правильні знання про систему ЗМІ і жанри журналістських текстів;

120–139: вступник має задовільні знання з базових засад і принципів функціонування журналістики і системі соціальної діяльності; його судження поверхові, проте не є помилковими і містять власні спостереження; вступник орієнтується в журналістських явищах і процесах, може навести факти, явища, постаті на задовільному рівні;

140–159: вступник має базові знання у галузі журналістики як суспільного інституту і форми творчої діяльності; вступник орієнтується в системі засобів масової інформації, може визначити базові жанри журналістських текстів, навести правильні приклади з українського та закордонного медіаполя;

160–179: вступник добре орієнтується в системі масової інформації, розуміє роль журналістики в сучасних суспільно-політичних, економічних, культурних процесах; вільно сприймає й аналізує журналістські тексти, визначає базові жанри; володіє якісною інформацією про історичні й новітні процеси, явища і тенденції, про конкретні медіа та журналістські постаті;

180–200: вступник вільно орієнтується в поточних соціокомунікаційних процесах; розуміє роль і місце журналістики в розвитку суспільства в синхронічному і діахронічному зрізах; глибоко розуміє й аналітично осмислює тексти різних типів ЗМІ, визначає роль і місце соціальних мереж у поточних соціокомунікаційних процесах; чітко усвідомлює роль журналіста у формуванні суспільної думки та вплив журналістської діяльності на громадськість.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо кількість балів із вступного випробування складає не менше 100.

Рекомендована література

1. Гриценко О., Кривошея Г., Шкляр В. Основи теорії журналістської діяльності. Київ : Інститут лінгвістики і права, 2000. 340 с.
2. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підручн. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
3. Іванов В. Ф. Стандарти новинної журналістики : навч. посібн. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. 72 с.
4. Карпенко В. Журналістика: основи професійної комунікації : навч. посібн. для вузів. Київ : Нора-прінт, 2002. 348 с.
5. Лизанчук В., Кузнєцова О. Методи збирання і фіксації інформації у журналістиці : навч. посіб. Київ : МНК ВО, 1991.
6. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги ; пер. з англ. А. А. Галушки, В. І. Постнікова. Київ : Ніка-Центр, 2015. 388 с.
7. Михайлин І. Основи журналістики : підручн. Київ : ЦУЛ, 2002. 284 с.
8. Потятиник Б. Інтернет-журналістика : навч. посібн. Львів : ПАІС, 2010. 244 с.

9. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів : ПАЇС, 2004. 312 с.

Допоміжна література

1. Дмитровський З. Телевізійна інформація: теорія і практика : навч. посібн. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 128 с.
2. Еверет Д. Учебний посібник репортера. Київ : Index Промедіа, 1999. 23 с.
3. Животко А. Історія української преси / упор. та прим. М. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 1999. 368 с.
4. Іванов В. Соціологія масової комунікації. Київ : ЦВІ, 1999. 211 с.
5. Капелюшний А. Практичний посібник-довідник журналіста: редагування в ЗМІ: аналіз і перевірка фактичного матеріалу. Львів : ПАЇС, 2004. 575 с.
6. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 117 с.
7. Кузнецова О. Журналістська етика та етикет: основи теорії, методики, дослідження трансформації незалежних видань України, регулювання моральних порушень. Львів : Світ, 1998. 412 с.
8. Кулик О. Д. Основи журналістики : навч. посібн. Переяслав-Хмельницький : КСВ, 2014. 152 с.
9. Лизанчук В. Радіожурналістика: засади формування : підручн. для вузів. Львів : ПАЇС, 2000. 366 с.
10. Лубкович І. Соціологічні методи збору інформації. *Лубкович І. Соціологія і журналістика : навч. посібн.* Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2002. С. 37–80.
11. Мацько Л., Сидоренко О., Мацько О. Стилїстика української мови : підручн. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
12. Мащенко І. Г. Глобальне телебачення. Київ : Либідь, 1992. 227 с.
13. Михайлин І. Історія української журналістики. Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики : підручник для вищої школи. Харків : Прапор, 2005. 320 с.
14. Москаленко А. Теорія журналістики : навч. посібнк. Київ : Ексаб, 2002. 334 с.
15. Осовський В. Громадська думка: теоретичні та методологічні проблеми дослідження. Київ : Стилос, 2001. 168 с.
16. Подолян М. Першооснови журналістської творчості : конспект лекцій. Київ : ЦВП, 1997. 24 с.
17. Українська журналістика : формування сучасного обличчя. Львів : Світ, 1993. 110 с.

18. Фінклер Ю. Мас-медіа та влада: технологія взаємин. Львів : Аз-Арт, 2003. 212 с.
19. Яковець А. Телевізійна журналістика: теорія і практика : підручн. Київ, 2007. 272 с.

Голова фахової атестаційної комісії

_____ Наталя НЕЧАЄВА

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол № 2 від 20 березня 2025 року

Відповідальний секретар приймальної комісії

_____ Ганна ЗУБЕНКО